Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valmiuslain ja asevelvollisuuslain 79 §:n muuttamisesta, vp HE 63/2022

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt Postilta asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä, jolla ehdotetaan muutettavaksi valmiuslakia ja asevelvollisuuslakia. Valmiuslain poikkeusolojen määritelmää täydennettäisiin niin, että myös erilaiset hybridiuhat voitaisiin ottaa nykyistä kattavammin huomioon ja tähän liittyen esityksessä ehdotetaan viranomaisille myös uusia toimivaltuuksia. Posti toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Valmiuslakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 17 a luku, joka sisältäisi rajaturvallisuuden sekä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi välttämättömiksi arvioidut toimivaltuudet ehdotetun 3 §:n uuden 6 kohdan mukaisissa poikkeusoloissa. Posti pitää perusteltuna, että valmiuslaissa otetaan huomioon uudenlaiset tilanteet, joissa yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin toimivuuteen, rajaturvallisuuteen tai yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen kohdistuva uhka erityisen vakavasti ja olennaisesti vaarantaa kansallista turvallisuutta, yhteiskunnan toimintakykyä tai väestön elinmahdollisuuksia.

Ehdotetun uuden 122 a §:n nojalla liikenne- ja viestintäministeriö voisi velvoittaa liikenteen palveluista annetussa laissa tarkoitetun kuljetuspalveluja tarjoavan yrityksen suorittamaan rajaturvallisuuden tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi tarvittavia välttämättömiä kuljetuksia. Posti kiinnittää huomiota siihen, että säännöksen mukainen velvoite ei saa aiheuttaa kohtuutonta haittaa kuljetusyrityksen toiminnalle. Lisäksi Postille tai sen alihankkijalle määrätty velvoite ei saisi haitata huoltovarmuuskriittiseksi määriteltyä toimintaa. Postilla on muun muassa postilaissa asetettu velvollisuus huolehtia siitä, että sen toiminta jatkuu mahdollisimman häiriöttömästi myös valmiuslaissa tarkoitetuissa poikkeusoloissa.

Posti kannattaa ehdotusta, että velvoitteen kohteena olevalla yrityksellä olisi oikeus saada käyttöoikeuden siirrosta aiheutuvista vahingoista valtion varoista täysi korvaus valmiuslain 128 §:n mukaisesti. Tämän korvauksen tulisi kattaa myös kuljetusyrityksen asiakkaille aiheutuneet vahingot. Valtio-omisteisia yhtiöitä, jotka toimivat kilpaillulla markkinalla, pitää tämän suhteen kohdella samoin kuin muitakin yhtiöitä eli niiden kohdalla ei pidä poiketa täyden korvauksen periaatteesta.

Asevelvollisuuslain 79 §:n muutoksessa ehdotetaan, että reservissä olevia asevelvollisia voitaisiin määrätä hybridiuhkatilanteissa enintään 14 päivän ajaksi tiettyihin heidän Puolustusvoimissa saamansa erityiskoulutuksen mukaisiin tehtäviin, joihin ei liity sotilaallisten voimakeinojen käyttämistä. Posti huomauttaa, että säännöksestä tai sen perusteluista ei käy ilmi, voiko velvollisuus koskea myös asevelvollisuuslain 89 §:n mukaisesti kriittisten työtehtä-

viensä vuoksi Puolustusvoimien määräajaksi tai toistaiseksi vapauttamia henkilöitä (henkilövaraus). Posti viittaa tässäkin huoltovarmuuskriittiseksi määriteltyyn toimintaan ja erityislainsäädännön mukaiseen varautumisvelvollisuuteen ja toteaa, että 89 §:n mukaisesti vapautettuja henkilöitä ei pitäisi voida määrätä 79 §:n mukaiseen tehtävään, vaan henkilön oma kriittinen työtehtävä pitäisi priorisoida.

Kunnioittavasti,

Posti Group Oyj
Lakiasiat

Päivi Rokkanen
lakimies